

Nederland in Nagasaki

Dejima

Een nationaal aangewezen historische locatie,
de voormalige Nederlandse handelspost op Dejima.

Nagasaki Museum voor Geschiedenis en Cultuur

Tateyama-kantoor van de Magistraat van Nagasaki

Nederlander met telescoop

(Collectie Nagasaki Museum voor Geschiedenis en Cultuur)

Japan en Nederland

In het jaar 1600 dreef het Nederlandse schip *De Liefde* aan wal bij Sashiu in Bungo (de huidige stad Usuki, Oita prefectuur). *De Liefde* was in 1598 vertrokken vanuit Rotterdam, onderdeel van een vloot van vijf schepen die via de Straat van Magellaan richting Japan ging. Alleen *De Liefde* zou Japan bereiken en startte daarmee de handelsbetrekkingen tussen Japan en Nederland.

Aanvankelijk stuurden Portugal, Spanje, Engeland en diverse andere Europese landen schepen naar Japan om handel te drijven. Later koos Japan Nederland als enige handelspartner in Europa. De Nederlanders maakten veel gebruik van ruilhandel in Azië en brachten verschillende goederen naar Japan, terwijl ze ook Europese wetenschap en cultuur introduceerden. Door informatie over het buitenland van hen te verkrijgen, probeerde het Edo-shogunaat de globale ontwikkelingen te begrijpen.

Oranda fūsetsu gaki
(Collectie Nagasaki Museum voor Geschiedenis en Cultuur)

Wanneer een Nederlands schip de haven binnenkwam, moest de kapitein een rapport indienen over buitenlands nieuws. Dit werd *fūsetsu gaki* of "nieuwsbericht" genoemd. Het rapport werd in Nagasaki in het Japans vertaald en naar het shogunaat in Edo gestuurd.

Nagasaki en Nederland

Nederlands schip door Hirowatari Koshū
(Collectie Nagasaki Museum voor Geschiedenis en Cultuur)
Schilderij van een Nederlands schip dat in Nagasaki is aangekomen. De Verenigde Oost-Indische Compagnie had een basis in Batavia, Indonesië: elk jaar kwamen er aan het begin van de zomer schepen naar Nagasaki.

Om te concurreren tegen Spanje en Portugal, stichtte Nederland, dat net was begonnen met expansie in Azië, in 1602 de Verenigde Oost-Indische Compagnie (VOC) door het fuseren van 14 bestaande handelsbedrijven en de investering van de 6 steden Amsterdam, Rotterdam, Hoorn, Enkhuizen, Zeeland en Delft.

Na toestemming te hebben gekregen van het Edo-shogunaat in 1609, zette de VOC een handelspost op in Hirado, gelegen op het grondgebied van de Matsuura-clan, in het noorden van Nagasaki. Hirado werd een belangrijk handelsknooppunt in Oost-Azië, en deze rol, in combinatie met het buitenlands beleid van het shogunaat, leidde tot een geleidelijke toename van de handel. In 1641 werd de Nederlandse handelspost echter verplaatst van Hirado naar Dejima in Nagasaki. De aanleiding hiervoor was dat het bouwjaar dat in een pakhuis was uitgehouwen, de christelijke kalender volgde, wat verboden was onder het antichristelijke beleid van het shogunaat. De verhuizing was ook voordelig voor de Dejima-kooplieden, 25 lokale families die het kunstmatige eiland hadden gebouwd, ontvingen een jaarlijkse huur van de bewoners.

Dejima

Tokugawa Ieyasu tolereerde aanvankelijk het christendom, maar besloot uiteindelijk de verspreiding ervan expliciet te verbieden. Hij begon christenen te vervolgen en in 1614 stuurde hij veel missionarissen en gelovigen naar Manilla. Bovendien beperkte het Tokugawa-shogunaat in 1616 alle buitenlandse schepen behalve die uit China om aan te meren in Hirado of Nagasaki. Daarna, om de verspreiding van het christendom te voorkomen, kwam de opdracht voor de bouw van Dejima, gelegen op het puntje van de kaap van de haven van Nagasaki. Op deze manier werd het gemakkelijker om de Portugezen die in de stad woonden, op één plek bijeen te brengen en ze onder controle te houden. De landaanwinning begon in 1634 en het duurde ongeveer twee jaar om het waaivormige eiland Dejima te voltooiën. Echter, in 1639 verdreef het shogunaat de Portugezen het land uit, en Dejima bleef vacant. Daarna werd de Nederlandse handelspost in 1641 verplaatst van Hirado naar Dejima. De volgende 218 jaar diende Dejima als een Nederlandse handelspost en werd Dejima het enige venster in Japan dat open stond voor Europa. Hier werden verschillende goederen verhandeld en werden de kennis en cultuur van Europa en Azië uitgewisseld. Bovendien beschouwde het shogunaat het als een van de middelen om informatie over internationale betrekkingen te verkrijgen en speelde Dejima dus ook een belangrijke politieke rol.

Dejima door Kawahara Keiga (Collectie Nagasaki Museum voor Geschiedenis en Cultuur)

Dejima hersteld

In 1951, kort na de Tweede Wereldoorlog, begon het restauratieproject van Dejima. Oorspronkelijk gebouwd door stadsmensen, was Dejima in particuliere handen gevallen, maar de stad Nagasaki heeft eraan gewerkt om het gedurende een periode van 50 jaar terug te geven aan openbaar bezit. Momenteel recreëren de 16 gereconstrueerde gebouwen die in 2016 zijn voltooid, het landschap als vanouds.

Het straatbeeld van 16 gebouwen

Een kamer in de vertrekken van de kapitein

Dejima werd hersteld in de staat van begin 19e eeuw, inclusief de tijd dat de beroemde Dr. Philipp Franz von Siebold werd aangesteld als huisarts van de Nederlandse handelspost. Binnen in de gereconstrueerde gebouwen geven exposities de levensstijl weer van de kapitein en Nederlandse griffiers, en worden de goederen gepresenteerd die tussen Japan en Nederland werden verhandeld.

Dejima Verbonden

Dejima was “een eiland van culturele uitwisseling”, waar handelsgoederen en culturen werden uitgewisseld tussen Azië en Europa. Geïmporteerde chintz en rasha (wollen stof) werden zeer bewonderd, en de Japanners gebruikten dit textiel om stijlvolle voorwerpen voor alledaags gebruik te maken, zoals haori (korte overkleding), fukusa (vierkanten stof die worden gebruikt voor het inpakken van cadeaus of bij theeceremonies)

Medicijndoosje bedekt met bloemen calico

Presentatie ceremonie van Nijntje van de Nederlandse Ambassade

en zakjes voor theepotten en voor tabak. Bovendien werd suiker, dat in de late Edo-periode in grote hoeveelheden werd geïmporteerd, gebruikt bij het maken en koken van zoetwaren en had een blijvende invloed op de eetcultuur van Nagasaki. In de afgelopen jaren, terwijl de restauratiewerkzaamheden vorderen, zijn er verschillende culturele uitwisselingsevenementen gehouden in Dejima, de locatie trekt de aandacht als een nieuwe plek voor internationale uitwisseling tussen Japan en Nederland.

Rol met uitzicht op de Chinese en Nederlandse handelsposten in Nagasaki door Ishizaki Yūshi
(Collectie Nagasaki Museum voor Geschiedenis en Cultuur)

De rol toont scènes van handel op Dejima van ongeveer 200 jaar geleden. Wanneer een Nederlands schip in Nagasaki aankwam, werd de lading allereerst overgebracht naar kleinere boten op enige afstand van Dejima. Die kleine boten voeren dan naar de waterpoort van Dejima aan de rechterkant, en de lading werd daar naar binnen getransporteerd.

Een schat aan historisch materiaal met betrekking tot Japan en Nederland

Nagasaki Museum voor Geschiedenis en Cultuur

Sinds de opening van de haven in 1571 is Nagasaki een centrum van internationale uitwisseling in Japan. In dit museum kun je meer te weten komen over de geschiedenis van de overzeese uitwisseling in Nagasaki, en de unieke cultuur die eruit is ontstaan aan de hand van een rijke collectie historische artefacten. Het museum staat op de plaats van het kantoor van de magistraat van Nagasaki uit de Edo-periode en biedt de mogelijkheid om een deel van het gereconstrueerde gebouw te bezoeken.

Westerse cultuur

Naast een verscheidenheid aan handelsartikelen, introduceerden de Nederlanders in Japan geavanceerde studiebeurzen die gezamenlijk bekend staan als Nederlandse studies, kunst, etecultuur, gebruiken en zeldzame dieren en planten.

Nederlandse studies

Nederlandse studies bestrijken een breed scala van velden, waaronder vreemde talen, geneeskunde, scheikunde, kruidengeneeskunde, astronomie en militaire wetenschappen. De modernisering van Japan vorderde door de geavanceerde westerse kennis die via Dejima aan Japan werd overgedragen.

Vreemde talen - Nederlandse tolken

Motoki Ryōei en vrouw toegeschreven aan Wakasugi Isohachi

De ambtenaren die in Dejima verantwoordelijk waren voor het vertalen en tolken waren de *Oranda-tsūji*, oftewel Nederlandse tolken. De meesten van hen bestudeerden niet alleen de taal, maar ook de verschillende westerse disciplines die de Nederlanders in Dejima introduceerden. Die disciplines werden "Nederlandse studies" genoemd en verspreidden zich dankzij de *Oranda-tsūji* over het hele land.

Tolk Motoki Ryōei vertaalde veel boeken, vooral over astronomie, aardrijkskunde en navigatie. Hij staat er ook om bekend dat hij voor het eerst kennis heeft gemaakt met de heliocentrische theorie van Copernicus in Japan.

Japanse woorden van Nederlandse oorsprong

Bisuketto (biscuit), *taruto* (taart), *hamu* (ham), *chocoreeto* (chocolade), *doroppu* (drop), *koohii* (koffie), *biiru* (bier), *kamera* (camera), *penki* (pek of verf), *ponpu* (pomp), *orugooru* (orgel, muziekdoo), *garasu* (glas), etc.

Medicijnen

Yoshio Kōgyū door Seihakudō Kōshū

Yoshio Kōgyū was een Nederlandse tolk, maar hij was ook beroemd als arts. Mensen kwamen vanuit het hele land naar Nagasaki om van hem te leren. Onder zijn leerlingen bevonden zich ook Maeno Ryōtaku en Sugita Genpaku, die het anatomieboek *Kaitai Shinsho*, of "Nieuwe tekst van de anatomie", vertaalde van het Nederlands naar het Japans.

Westerse kunst

Nadat in 1720 een importverbod voor niet-christelijk gerelateerde buitenlandse boeken werd opgeheven, werd westerse kunst naar Japan gebracht in de vorm van Nederlandse schilderijen en illustraties in buitenlandse boeken. De artistieke kringen van Nagasaki werden voornamelijk gevormd door de inspecteurs van Chinese schilderijen (*Kara-e mekiki*), belast met het taxeren en kopiëren van in Nagasaki geïmporteerde werken. Onder andere de families Araki en Ishizaki werden beïnvloed door de westerse schilderkunst en namen het westerse realisme over in hun werken.

Nederlanders jagen met valken door Araki Jogen

Een werk dat geproduceerd werd in het laatste deel van de Edo-periode door een inspecteur van Chinese schilderijen die westerse schildertechnieken had bestudeerd. De manier om afbeeldingen te schilderen, evenals schoonheidsnormen, veranderen in tijd en plaats. "De werkelijkheid exact weergeven" was oorspronkelijk niet belangrijk geweest in de Japanse schilderkunst. De schaduwwerking en het driedimensionale kleurgebruik in dit werk zijn kenmerken die zijn ontleend aan het Westen.

Een bezoek zowel aan de voormalige handelspost op Dejima als aan het Nagasaki Museum voor Geschiedenis en Cultuur is de beste manier om meer te weten te komen over de volledige geschiedenis van de Nederlandse aanwezigheid in Nagasaki.

Dejima

Informatie

Openingstijden 8: 00-21: 00

Het hele jaar geopend

Toegangsprijs	Individu	Groep
Volwassenen	520 yen	410 yen
Studenten	200 yen	120 yen
Scholieren	100 yen	60 yen

Geldig voor groepen van 15 of meer

Contact

Dejima informatiekantoor
6-1 Dejima-machi, Nagasaki 850-0862
TEL / FAX 095-821-7200
Dejima officiële website:
<http://nagasakidejima.jp>

Nagasaki Museum voor Geschiedenis en Cultuur

Informatie

Openingstijden 8: 30-17: 00

Elke 3e maandag gesloten
(de volgende dag als maandag een feestdag is)

Toegangsprijs	Individu	Groep
Volwassenen	630 yen	500 yen
Studenten	310 yen	250 yen

Geldig voor groepen van 15 of meer

Contact

Nagasaki Museum voor Geschiedenis en Cultuur
1-1-1 Tateyama, Nagasaki 850-0007
E-mail: info-his@nmhc.jp
Officiële website:
<http://www.nmhc.jp>

Productie: Nagasaki Museum voor Geschiedenis en Cultuur, Nagasaki City
Dejima Restoration Office, De Japan-Nederlandse Vereniging van Nagasaki
Vertaling: Nienke Francisca (Reinwardt Academie Amsterdam)
Valentina Odino